

TÜBİTAK 3501:

Göçmen ve Mülteci Çocuklar için Kapsayıcı ve Demokratik Okullar: Kültüre Duyarlı Eğitim Yaklaşımı ile Sınıf Öğretmenleri, Okul Psikolojik Danışmanları ve Okul Yöneticileri için Bir Eğitici Eğitimi Programının Geliştirilmesi, Uygulanması ve Değerlendirilmesi Projesi

3. Eğitim Oturumundan Notlar

**ODTÜ
METU**

**NC STATE
UNIVERSITY**

Kültüre Duyarlı Eēitim Nedir?

- ērenciler sadece **akademik başarı** elde etmekle kalmaz, aynı zamanda **kültürel yetkinlik** geliştirir ve eşitlik ve sosyal adaleti ilerletmek için **eleştirel bir bilinç** geliştirirler (göçmenlik, cinsiyet eşitsizliēi, özel gereksinimli bireyler, dilsel altyapı vb.) (Ladson-Billings, 1995a, 1995b, 2009).

Kültüre Duyarlı Eğitim: **1. AKADEMİK BAŞARI**

- İletişim stratejileri
- Öğretim yöntem-teknikleri
- Ölçme-değerlendirme teknikleri
- Sınıf yönetimi
- Öğrenci özsaygısı
- Aile ve toplumla ilişki

Kültüre Duyarlı Eğitim: 1. AKADEMİK BAŞARI

Suriyeli  ğrenciler Türkçe bilmiyorlar ve bu durum benim için büyük bir zorluk yaratıyor çünkü onlarla **nasıl iletişim kuracağımı bilmiyorum**. Ayrıca,  ğrenciler yaŐlarına/sınıf düzeylerine bakılmaksızın Türkçe dil becerilerine göre sınıflara yerleŐtirildiklerinde, bu durum sınıf içindeki akran iliŐkilerini de etkiliyor.

Kültüre Duyarlı Eēitim: 1. AKADEMİK BAŞARI

Sınıfımdaki göçmen ve mülteci çocuklar, diēer  ērencilerden daha büyüktüler, Irak'tan geldiler ve Türkçeleri çok zayıftı. Türkçe  ērenene kadar, normal ders saatinden bir saat önce okula gelmeye çalıőtı ve Türkçe becerilerini geliőtirmelerine yardımcı olmak için onlarla ekstra zaman geçirdim. Derslerde genellikle sessiz kalıyorlar ve yaptığımız etkinlikleri anlamadıklarından, en azından o hafta sınıfta ne yaptığımızı anlayabilmeleri için **okuldan sonra onlarla birebir zaman geçiriyorum.**

Kültüre Duyarlı Eğitim: 1. AKADEMİK BAŞARI

Göçmen ve mülteci öğrencileri, yaşları, Türkçe yeterlilik düzeyleri ve sosyo-ekonomik koşulları gibi çeşitli faktörler nedeniyle göçmen olmayan öğrencilerle aynı sınıfta eğitmek kolay bir iş değildir. Özellikle de 30 tane başka [göçmen olmayan] öğrencinin beni beklediği bir sınıfta, tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için farklı öğretim yöntemleri kullanmamı beklemek zor. Ben buna hazır değilim. Bunu yapmak için uygun materyallerim bile yok. Yapabileceğim en iyi şey, **ana gruba ders verirken, göçmen ve mülteci öğrencilere ders saatleri içinde başka tür görevler vermek, böylece dersin dışına çıkmamalarını sağlamaktır.**

Kültüre Duyarlı Eğitim: 2. KÜLTÜREL YETKİNLİK

- Kültürel ve dilsel çeşitliliği tanıma ve değer verme
- Aile yapısını tanıma, değer verme ve aile katılımını teşvik etme

Kültüre Duyarlı Eğitim: 2. KÜLTÜREL YETKİNLİK

İnsani bir bakış açısıyla, öğrencilerin **ana dillerini** konuşabilmeleri ve ondan kopmamaları gerektiğini düşünüyorum. Öte yandan, bir ülkeye taşındıysanız, orada yaşamak istiyorsanız o ülkenin dilini öğrenmeniz gerektiği de bir gerçektir.

Kültüre Duyarlı Eğitim: 2. KÜLTÜREL YETKİNLİK

Bu öğrencilerin [göçmen ve mülteci öğrencilerin] akademik ilerlemelerini desteklemek ve kültürlerini anlamak için, **aileleriyle iş birliği yapmam** gerekiyor. Sınıfta bir konuyu öğrettikten sonra, ailelerin de çocuklarının evde öğrenmelerini desteklemeleri ve okulda öğrendiklerini pekiştirmeleri gerekiyor. Ancak, veliler okula bireysel olarak gelmedikleri veya veli-öğretmen toplantılarına katılmadıkları için bu asla gerçekleşmiyor. Bu velileri evlerinde ziyaret ettiğimde, öğrencilerin akademik başarısızlıklarını daha iyi anlamaya başladım, çünkü çoğu çok kötü koşullarda yaşıyorlardı ve velileri Türkçe bile konuşamıyordu. Bunu gördükten sonra, velilerin çocuklarının eğitimiyle ilgilenmelerini nasıl bekleyebilirsiniz?

Kültüre Duyarlı Eğitim: 3. SOSYO-POLİTİK BİLİNÇ

- Eğitimde eşitliliği değer olarak görme ve  n yargıları fark etme
- Okul ve toplumun sosyo-politik bağlamına ilişkin eleştirel farkındalık
- Aktif vatandaşlık

Kültüre Duyarlı Eēitim: 3. SOSYO-POLİTİK BİLİNÇ

Sınıfıma Türkçe bilmeyen ve kendi adını bile söyleyemeyen bir mülteci  ērenci geldiēinde, onu eēitmek için çok fedakarlık yapmak zorundayım. Mülteci  ērenciye ders vermek için **kendi  ērencilerimden**  d n vermek zorundayım.

Kültüre Duyarlı Eēitim: 3. SOSYO-POLİTİK BİLİNÇ

Medyanın ve özellikle televizyonda mültecilerle ilgili haberlerin ayrımcılıēı kızıřtırdıēına inanıyorum. Hiç mi olumlu bir örnek olmaz? Ya da bunca olumsuz haber toplumumuzda mülteciler gelmeden önce yok muydu? Neyi sıkça vurgularsanız toplumu o yönde şekillendirirsiniz. Ailelerin de tabii ki olumsuz bir kanaat geliştirmesinde **medya ve gazetelerdeki haberlerin** büyük rolü oluyor.

Kültüre Duyarlı Eğitim: ÖĞRETMENLER?

- Sınıf içi öğretim yöntemleri
- Ölçme-değerlendirme teknikleri
- Sınıf yönetimi
- Aile ve toplulukla ilişki
- Öğrenci kimliği ve özsaygısı

Kültüre Duyarlı Eğitim: PSİKOLOJİK DANIŞMANLAR?

- Kültüre duyarlı psikolojik danışma ve rehberlik programları
- Stereotipleri engelleme
- Kriz, travma ve uyum süreçlerinde kültüre duyarlılık
- Okul içinde savunuculuk
- Ailelerle kültürlerarası iletişim

Kültüre Duyarlı Eğitim: OKUL YÖNETİCİLERİ?

- Okul iklimi ve politika geliştirme (ayrımcı, dışlayıcı, mikro saldırı içeren yaklaşımlara karşı)
- Öğretmenlere ve psikolojik danışmanlara profesyonel destek
- Aile ve toplulukla köprü kurma
- Okul içinde eşitlik ve sosyal adalet savunuculuğu (özel eğitimde yanlılığı azaltma)
- Öğrenci sesi oluşturma (öğrenci konseyi, geri bildirim mekanizmaları)

TRAVMAYA DUYARLI OKULLAR- KAYIP VE YAS

TRAVMAYA DUYARLI OLMAK DEMEK...

Travma tepkilerini
TANIMAKTIR.

Yeniden travmatize
olmaya **ENGEL**
OLMAKTIR.

01

02

03

04

Travmanın her yerde ve
herkes için olabileceğini
FARK ETMEKTİR.

Etkili şekilde
YANIT
VERMEKTİR.

(SAMHSA, 2014)

TRAVMAYA DUYARLI OKUL

BİLİR

- Travma tepkilerini
- Öğrenciler ve aileleri ile olumlu ilişki kurmanın önemini

GÖZLEMLER

- Öğrenci davranışlarını

FARKEDER

- Öğrencilerin ihtiyaçlarını
- Kendi ihtiyaçlarını

PLANLAR

- Öğrencilerin duygularını ve düşüncelerini ifade edebileceği kültüre duyarlı etkinlikleri ve öğrenme ortamlarını

ÖĞRETİR

- Sosyal ve duygusal becerileri

DANIŞIR

- Okul psikolojik danışmanına

TRAVMAYA DUYARLI ÖĞRENME ORTAMLARININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

Tahmin
edilebilirlik

Fiziksel
güvenlik

Yargılamama

Öz-farkındalık

(NCTST, 2016)

Aile

**ÖĞRETMEN
PSİKOLOJİK
DANIŞMAN
MÜDÜR-MÜDÜR
YARDIMCILARI**

- **Kayıp:**

Sahip olunan ve değer verilen bir şeyden ya da bağlı olunan kişiden yoksun olmak

- **Yas:**

Yas ise kayıp durumuna verilen bir tepkidir

- Yas kaçınılması değil aksine yaşanması gereken bir süreçtir.

ÇOKLU KAYIPLAR

- Yaşam üzerinde kontrolün kaybı
- Adalet duygusunun kaybı
- Geleceğe yönelik ümidin kaybı
- Sevilen birinin kaybı
- Ev, araba gibi kayıplar

YAS SÜRECİNDE GÖZLEMLENEBİLEN TİPİK YAS TEPKİLERİ

Duygusal Tepkiler	Fiziksel/Somatik Tepkiler	Bilişsel Tepkiler	Davranışsal Tepkiler
• Donukluk • Üzüntü • Öfke • Kendini ve başkalarını suçlama • Kaygı • Korku • Özlem • Çaresizlik • Yalnızlık • Umutsuzluk	• Baş ağrıları • Uykusuzluk • Bitkinlik • Nefes alamama/boğulacakmış gibi olma • İştahta artma/azalma • Mide problemleri	• Ölen kişi hakkında sürekli düşünceler • İnanmama/inkar • İşitsel/görsel halüsinasyonlar • Kafa karışıklığı • Konsantre olamama • Düşlere dalıp gitme • Özgüven kaybı	• Ağlama • Sosyal geri çekilme • Yerde duramama • Kaybedileni hatırlatan şeylerden kaçınma

ÇOCUKLAR
YAS₃ TUTAR MI?

Toplum Sağlığı Modeli: Risk grupları için tahmin edilen ve bulunan oranlar

Çocuğun/ergenin profesyonel desteğe ihtiyaç duyduğu nasıl anlaşılır?

- Ölümü kabullenememe
- Kaybedilen kişiyi hatırlatıcılarından uzaklaşma
- Sosyal ortamlara katılmaktan kaçınma
- Sosyal ilişkilerde bozulma
- Akademik başarıda ciddi bir düşüş
- Okula gitmek istememe
- Odaklanmada güçlük
- Sevilen kişinin ölümünden dolayı kendini suçlama
- Süreğen öfke nöbetleri
- Süreğen somatik şikayetler (baş ve karın ağrısı gibi)
- Uyku ve yeme düzeninde ciddi sorunlar
- Kendine zarar verme düşünceleri
- Sağlıksız baş etme yöntemleri (alkol, sigara ve madde kullanımı vb.)
- Riskli davranışlarında artış

Tepkilerin yoğunluğu azalmadan ve beklenenden uzun süre devam ediyorsa profesyonel desteğe başvurmalıdır.

YAS SÜRECİNDEKİ ÇOCUKLAR İLKOKUL

Okul başarısında düşüş,

İçe kapanma,

Üzüntü,

Yeme/ uyku bozuklukları,

Ebeveynlere aşırı bağlanma,

Fobik tepkiler,

Güven/ sevgi/ destek ihtiyaçlarında sarsılma,

Seçici unutkanlık

İLKOKUL

- Ölen kişinin bedenine ne olduğu ile ilgili sorular sorabilirler.
- Sevdikleri kişilerin ölümünden kendilerini sorumlu tutabilir ve suçluluk duyabilirler.
- Sevdikleri diğer kişilerin de öleceklerinden korktukları için okula gitmekten korkabilir veya odaklanmakta güçlük çekebilirler.

İLKOKUL

- Erkek çocukları agresif davranışlar sergileyebilirler.
- Kız çocukları içe kapanabilir.
- Kendilerinin ve çevrelerinde bulunan diğer bakım verenlerinin fiziksel sağlığı ile ilgili endişe duyabilirler.
- Özellikle ebeveynlerini kaybeden çocuklar, yetişkinler gibi davranmaya veya yetişkin rolleri üstlenmeye çalışabilirler.